

Programma Schoolmaaltijden

Geen kind met honger in de klas

Bij 1 op de 3 Nederlandse scholen groeit een aanzienlijk deel van de leerlingen op in een gezin met een laag inkomen. Leerlingen op deze scholen hebben recht op een gratis maaltijd op school of thuis, dankzij het Programma Schoolmaaltijden, een samenwerking tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het Jeugdeducatiefonds (JEF) en het Rode Kruis (RK).

Ruim een jaar na de start van het Programma Schoolmaaltijden doen ruim 2100 scholen mee. Dit is bijna 80% van alle scholen in de doelgroep. Scholen komen in aanmerking voor het schoolmaaltijdenprogramma als minstens 30 procent van de leerlingen uit een gezin komt met een relatief laag inkomen. De scholen bevinden zich verspreid over Nederland. Ook doen alle type scholen mee: van regulier PO en VO, tot speciaal onderwijs. Scholen kunnen kiezen voor eten op school voor alle leerlingen (dit loopt via het Jeugdeducatiefonds) of hulp voor ouders/verzorgers door middel van een boodschappenkaart (via het Rode Kruis).

Op dit moment bereiken we met het programma bijna 350.000 kinderen en hun gezinnen. Het feit dat het programma zo'n succes is en dat er zo veel scholen meedoen zegt iets over de nood die er gevoeld wordt. Vooralsnog is er financiering voor het schoolmaaltijdenprogramma tot en met december 2024. Deelnemende scholen laten weten het (zeer) belangrijk te vinden dat het programma wordt voortgezet.

ontwikkeling voor alle kinderen

“

Middels het programma zijn we in staat kinderen een goed gevulde gezonde maag te geven tijdens schooltijden, zonder dat er schaamte of ongelijkheid is. Het zou een groot gemis zijn als dit zou stoppen.

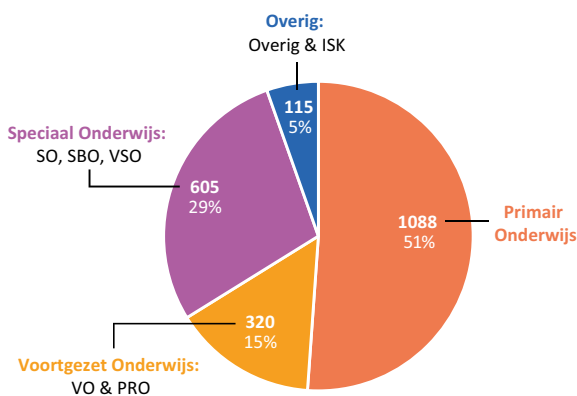
Basisschool uit Luttelgeest

Schooltypes en verdeling per provincie

Schooltypes- Deelnemende scholen

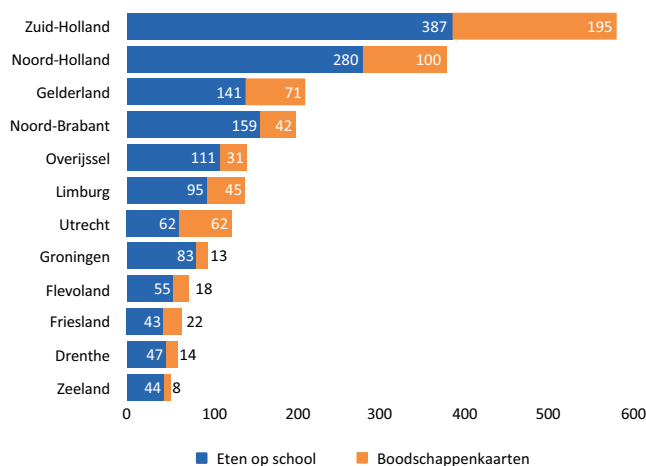
(Data per 14-5-2024, N=2128)

Figuur 1: Schooltypes deelnemende scholen

Provincies

(Data 15-5-2024 n=2128)

Figuur 2: Aantal deelnemende scholen per provincie

Het Programma Schoolmaaltijden is een samenwerking tussen het Nederlandse Rode Kruis, het Jeugdeducatiefonds en de Rijksoverheid.

Resultaten enquête onder scholen die maaltijden organiseren

Het Jeugdeducatiefonds heeft in april een korte enquête gehouden onder scholen die maaltijden op school organiseren. We wilden weten wat scholen denken dat er gebeurt als het programma na 31 december 2024 zou stoppen. Ruim een derde van de 1400 aangeschreven scholen heeft de enquête ingevuld. De belangrijkste resultaten en een selectie van quotes van de deelnemende scholen delen we hieronder.

Scholen vinden het zeer belangrijk dat het programma verlengd wordt

99%

van de scholen geeft aan dat ze het zeer belangrijk tot belangrijk vinden dat het programma na 2024 doorgaat.

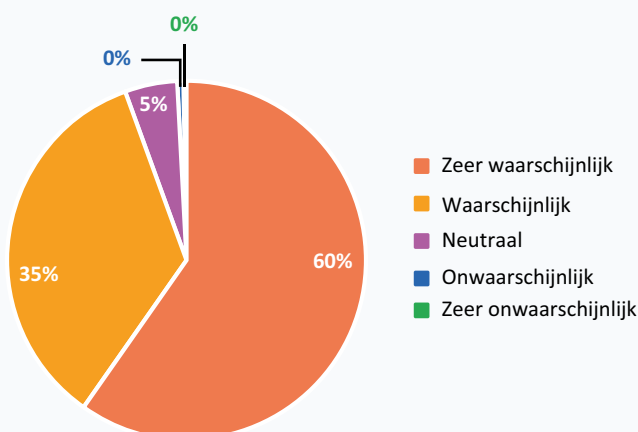

Leerlingen eten voldoende, gevarieerder en gezonder. Leerlingen en ouders worden zich bewuster van gezonde keuzes. Het aanbieden van maaltijden raakt echt een heleboel aspecten van een gezonde leefstijl. En daar wordt de hele maatschappij beter van!

Basisschool uit Den Haag

Kinderen weer met honger in de klas als het programma zou stoppen

95% van de scholen vindt het zeer waarschijnlijk tot waarschijnlijk dat kinderen weer met honger in de klas zitten als het programma stopt.

Figuur 3: Hoe groot achten scholen de kans dat kinderen met honger in de klas zitten als het programma stopt

Onze prachtige school staat in een wijk waar de sociale en economische armoede groot is. Ik realiseer mij nu pas hoe schrijnend de situatie van onze leerlingen soms is. Met een lege maag naar school en in een aantal gevallen ook met een lege maag naar bed. Gelukkig kunnen we helpen ondanks het feit dat de schaamte bij die gezinnen vaak groot is.

Middelbare school Rotterdam

Leerlingen minder geconcentreerd als het programma wordt beëindigd

Zo'n
91%

van de scholen geeft aan dat de kans heel groot tot groot is dat kinderen minder geconcentreerd in de klas zitten als het programma zou stoppen.

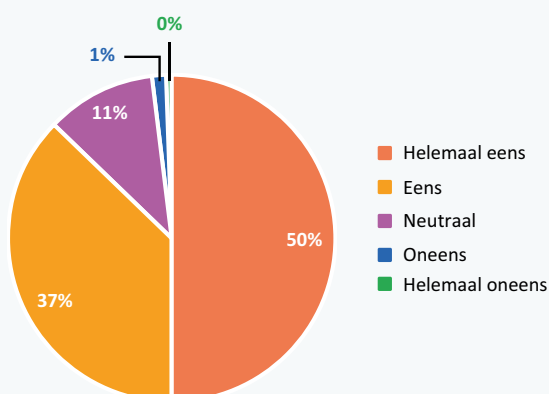

“

Als het programma zou stoppen, zijn kinderen vaker ziek en missen ze lessen op school. En dat komt omdat ze buikpijn of hoofdpijn hebben ten gevolge van te weinig eten of drinken. Kinderen hebben meer energie en zijn vrolijk omdat ze hebben gegeten en gedronken. Laat dit programma aub niet stoppen!

Basisschool Enschede

Het programma helpt ouders om beter rond te komen

Figuur 4: In hoeverre denken scholen dat het Programma Schoolmaaltijden ouders helpt beter rond te komen

“

Kinderen komen dagelijks met honger op school en door deze subsidie kunnen ze de dag starten met een gevulde maag en is het voedsel ook nog gezond. Dit voorkomt gedeeltelijk kansenongelijkheid.

School voor speciaal basisonderwijs Heerhugowaard

“

Wij hebben een groot aantal gezinnen die net boven de armoedegrens zitten, maar nog steeds (veel) moeite hebben met rondkomen. Fruit/groente is dan een voedingsmiddel waarop bezuinigd wordt. Door het aanbieden van fruit aan alle kinderen, zorgen we dat alle kinderen een gevulde maag hebben, die gezond en verantwoord is.

Basisschool Tilburg

Eerder grootschalig extern onderzoek naar schoolmaaltijden

Het Ministerie van OCW heeft in de zomer van 2023 onderzoeksbureau KBA Nijmegen samen met de Wageningen University & Research (WUR) opdracht gegeven om de ervaren effectiviteit en implementatie van het Programma Schoolmaaltijden te onderzoeken. De resultaten zijn eind december 2023 gedeeld met de Tweede Kamer en te lezen op [Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl).

Uit het onderzoek kwam naar voren dat 90% van de scholen en ouders tevreden is met het programma. Verder werd ook toen al duidelijk dat het programma vele positieve gevolgen heeft (zie figuur 4) en dat ouders die een boodschappenkaart ontvangen tevreden zijn (zie figuur 5). Ook gaf 86% van de scholen toen al aan het tijdelijke karakter als een knelpunt te ervaren.

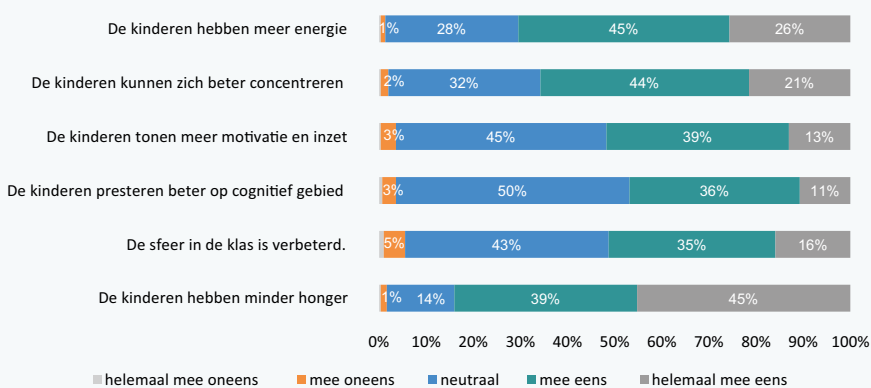

Kinderen minder honger, meer energie, meer motivatie

Belangrijker nog dan de tevredenheid van ouders en docenten: uit het onderzoek komt naar voren dat dankzij het programma kinderen met minder honger (84%) in de klas zitten. Verder hebben kinderen meer energie (71%), kunnen zich beter concentreren (65%) en ook de sfeer in de klas is verbeterd (51%). Kinderen zijn gemotiveerder (52%) en presteren op cognitief gebied (47%) beter, zie onderstaande figuur.

Daarnaast vermoedt meer dan de helft van de scholen (66%) positieve effecten op de leefstijl en gezond eetgedrag bij leerlingen thuis, en op voedselvaardigheid van leerlingen (67%) (zie pagina 90 van het onderzoeksrapport).

Stellingen gevolgen maaltijden op school voor kinderen in de klas

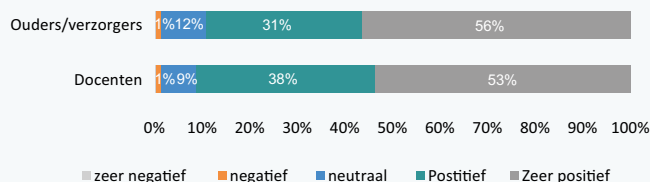

Figuur 5: Gevolgen maaltijden op school voor kinderen in de klas, afkomstig uit de enquête onder deelnemende scholen – onderdeel 'maaltijden op school'. Zie pagina 35 onderzoeksresultaten rapport.

Ouders ook tevreden met boodschappenkaart

Op scholen waar gebruik wordt gemaakt van de boodschappenkaart benaderen de scholen –met ondersteuning van het Rode Kruis- de ouders of verzorgers van de leerlingen. De kaart stelt ouders in staat zelf te bepalen wat zij nodig hebben, variërend van een stuk fruit voor in de broodtrommel tot een warme maaltijd. Ouders geven aan zeer tevreden te zijn met de kaart (zie figuur 6).

Hoe kijken volgens uw school ouders/verzorgers en docenten in het algemeen tegen de boodschappenkaart aan?

Figuur 6: Visie ouders/verzorgers en docenten op de boodschappenkaart volgens scholen (N=113, 117)

“

Nu kan ik eindelijk iets extra's voor mijn dochter kopen. Hiervoor moest ik haar soms zelfs thuishouden, omdat ik haar niets te eten mee kon geven.

Moeder die gebruikmaakt van de boodschappenkaart

